

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Radi česa trpimo?

Nismo politična organizacija, ali politične razmere v državi so nas vedno interesirale. To seve, samo v toliko, v koliko so one vplivale negativno na urejevanje povojnega stanja, med katerim je naše invalidsko vprašanje najvažnejše in najobčutljivejše. Voden s tem, smo mnogokrat pisali o naši bedi in kazali na medstrankarske borbe ter na slabe posledice, ki se rode iz takih odnošajev ter občutno zadevajo državne interese. Vedno smo jasno dokazovali, da leži v blagostanju vseh državljanov bodočnost domovine in da je riskantno na mesto dela za blagostanje države postaviti osebe in strankarske interese. Nešteto krat smo kazali na težak položaj vojnih žrtev, z namenom, da pomagamo sebi, a obenem da se s pravično in pravilno rešitvijo invalidskega vprašanja ustvari začetek socialnega ravnotežja. Vsem našim opominom se ni dajala posebna pažnja in vedno se je našel izgovor za izbegavanje in zane-marjenje vojnih žrtev. Naši pozivi, ki ilustrirajo zelo težak položaj vojnih žrtev so se tehtali s strankarskimi uteži ter se je upoštevala simpatija po osebnostih, ki so bili v vodstvu invalidskega Udruga. Na ta način se je prevajalo invalidsko vprašanje s socialnega na strankarski teren.

Vse do dandanes je v invalidsko vprašanje zamotano mnogo raznovrstnih motivov in je našemu gibanju bil dan vedno drugi smisel, a skoro nikdar ta, ki ga ima. Strankarski interesi vedno dominirajo nad ostale, pa so zato bili vedno nad invalidskimi potrebami. Zato smo vedno ostajali zadaj kot siromaki. Velikokrat se nas je osumničilo, ako smo zakričali nekoliko glasneje, kakor da je to krik iz objesti ali političnega razumevanja. Večkrat se nam je dejalo, da svoje vprašanje pretiravamo in celo z gotovo dozo levičarske taktike. Mi smo se lotevali vsake vlade, z vsemi političnimi pravci, ali ne z nekako osebno politično opredelitvijo, nego radi gladi, ki nas muči. Na nas, ki strašno trpimo, so se vsipale kakor ploha, sumnje, ki nas nedolžne bičajo in preganjajo. Govorimo o samem sebi, ker smo v največji bedi pa smo najbrž komu postali sitni. Vendar se ne more reči, da nimamo zato razloga. Kdor pozna položaj, v katerem se nahajajo vojni invalidi, vdove in sirote, mora priznati, da bi vsak drug, ako bi bil na našem mestu, drugače branil svoje pravice. Poleg naših interesov stoji interes domovine in radi in zavoljo nje trpimo. To treba vedeti in da se nam da to, na kar imamo pravico. Mi bomo nadaljevali da kažemo na grehe, ki se delajo napram nam, ker smo prepričani, da samo na tak način, slu-

žet sebi, najkoristnejše služimo državi, ki dviga nove naraščaje za odbrano.

Ne pretiravamo, ko govorimo, da se napram invalidom postopa kot s pastorki. Na kratko naj ponovimo to, kar smo že tolikokrat govorili, da pokažemo, da so invalidi resnično v bedi. Podpora, ki se daje invalidom, je mala invalidnina, katero predvideva novi invalidski zakon. In če je zakon predvidel to podporo, je vendar 90% invalidov in vdov ne sprejema. Vsi, kateri plačajo čez 20 Din neposrednega davka, nimajo prava na invalidnino. Z zakonom je predvidena podpora, ali zopet je odzeta z davčnim cenzusom. Katerikoli invalid zasluži 600 Din mesečno, plača 20 Din neposrednega davka in radi tega izgubi invalidnino. Invalid, ki hoče dobiti 130 Din mesečno ne sme nič drugega delati. Nikdo ga ne vpraša, ali mu je mogoče živeti s 130 Din. Glavno je, da ne sme ničesar zaslužiti. Vdove: delavke, perice, postrežnice nimajo istotako pravice na invalidnino, ker zaslužijo. Njih nikdo ne sprašuje, ali lahko z invalidnino vzdržujejo otroke. Brez invalidske podpore ali z invalidsko podporo, a brez zaslužka, so invalidi in vdove privedeni v tak položaj, da se morajo ali ubiti ali postati berači. O kakšni drugi pomoči, kreditu za samostojno delo, o zaposlitvi, o kakršnih drugih beneficijah ni treba niti govoriti, ker so do tega invalidi predaleč proč. Ali smo zato levičarji, ako o tem govorimo in zahtevamo, da se nam da, da utolažimo lakoto? Ali smo sitni, ko na robu groba prosimo za pomoč? Ne zahtevamo več nego nam je potrebno. Zahtevamo samo drobtinice, pa se nam ne dajo tudi te. Govorite sicer, da smo v pravu, ali takoj obrnete glavo od nas in nadaljujete po starem pojmovanju o čuvanju samo svojih osebnih in strankarskih interesov. Na nas nimate časa misliti v vrtincu strankarskih prepričkov. Ti politični preprički so vzrok našemu trpljenju. Oni so onemogočali vsako delo na reševanju našega vprašanja. Radi teh prepričkov trpimo vsi, a največ invalidi, ker smo telesno nesposobni za borbo, ki jo zahteva sedanost za obstanek.

Ko prenehajo ti politični preprički, pa se omogoči stvarno delo, ko prenehajo računi in nagrade za politične usluge, ko se bo vsak državljan cenil po svoji lastni vrednosti in se postavljaj na mesto, katero zasluži, tedaj bomo krenili na pot mogočnosti, da se reši invalidsko vprašanje. Skrajni čas je, da se to že kmalu zgodi. Stopimo na pot socialnega dela in vložimo vse sile, da zboljšamo naše stanje. Udruga pa učvrstimo in stojmo zanj.

(Vojni invalid.)

Kako izgleda naša zaščita.

Vsak izmed nas vojnih žrtev se počuti zelo slabo zaščiten. Vse moleduje in kljub raznim prizadevanjem po izboljšanju se skoro nič ne spremeni. Vedno smo se tolažili, ko dobimo nov invalidski zakon bo boljše, vsaj naše vprašanje bo utrjeno ter se bo izvajalo. Sedaj pa vidimo, da ni prav nič boljše.

Ako prerevidiramo vse ono, kar nam daje naš invalidski zakon, moramo konstatirati, da se skoro nič ne izvaja. Pri vsem tem pa vendar mislimo, da se mora ta ali ona stvar urediti in glavna opora pa naj bo naše udruženje.

Gotovo, vsaka stanovska organizacija je poklicana za to, da se bori za izboljšanje položaja svojih stanovskih tovarišev. Naše vprašanje nam pokaže, da ima naše udruženje še ogromnega dela v tem smislu. Naše udruženje

naj napravi enkrat pošteno revizijo našega položaja in se poda v novo borbo. Za to imamo ravno sedaj priliko, ko stojimo zpet pred našim kongresom. Natančno naj izčrpa od delegatov ves potreben material za enoten nastop.

Kaj moremo želeli od kongresa?

Saj tovariši delegati sami čutijo. Kar v roke vzemimo invalidski zakon pa prečitajmo pravice, ki jih popisuje člen 9. in se zamislimo, kako se izvajajo.

Ustavimo se kar pri prvem vprašanju, to je zdravljenje. Pravica do brezplačnega zdravljenja se jako slabo izvaja.

Dan na dan se pritožujejo naši invalidi, da jim uradni zdravniki nočejo dajati brezplačno spriceval, da odklanjajo zdravniške preiskave. In vendar invalidski zakon to zahteva.

Invalidski zakon je stavil samo pogoj, ni pa tudi preskrbel, da bi se to moglo izvajati. Nihče ne more zdravnika prisiliti, ako on ne dobi plače in povračila, da bi on dajal invalidu zdravlila. Ako zdravnik nima za ta namen zdravil, jih ne more dati. Zdravila izdajajo privatne lekarne, katere nimajo z invalidskim zakonom nič opraviti.

Invalidski zakon sicer predpisuje, da se vrši zdravljenje v državnih bolnicah, vendar pa predvidi, da v nujnih slučajih, kjer je treba hitre pomoči, nudi pomoč in zdravlila najbližji zdravnik. To pa pod gori navedenimi pogoji ni mogoče. Za vsak slučaj pa invalid posebno za krajšo bolezen tudi ne more hoditi v bolnico.

Invalidski zakon ima pogoje in sredstva, da bi temu nedostatku pomagal. Saj pravi izrecno, da se tudi dohodki iz Narodnega fonda vporabljajo za zdravljenje, v kolikor se vrši izven bolnic.

Oblast, ki ima nalogo izvajati invalidski zakon, bi morala poskrbeti, da uradni zdravniki izdajajo rez brezplačno spricevala invalidom, za kar materijelno popolnoma nič ne žrtvujejo. Kar pa se tiče zdravljenja izven bolnic je pa treba nakazati primerna sredstva iz Narodnega fonda.

Mi smo se že prizadevali v tem smislu, toda naleteli na popolno brezbriznost kompetentnih faktorjev. Naše zdravljenje je torej popolnoma neurejeno.

Poglejmo strokovni pouk. Isti se sicer vrši, toda mnogim invalidom ga ni mogoče doseči, ker niso sami, pač pa imajo družino, katere ne morejo brez sredstev zapustiti. Velike zapreke imamo pri izpitnih komisijah. Pri nas v Sloveniji nimamo invalidskih izpraševalnih komisij, niti se nam jih ne posreči izvojevati. Tudi nimamo invalidskih strokovnih šol, posamezni mojstri pa delajo invalidom ob pogojih učenja po invalidskem zakonu same težkoče.

Posredovanje pri iskanju služb in prvenstvo sta iluzorni vprašanja. Kdo bo posredoval invalidom za službe, državne borze so ukinjene, drugega zastopstva pa ni. Vsako oblastvo lahko prezira prvenstvo, invalid pa nima mesta, kamor bi se pritožil. Ravno nasprotno je, mesto prvi je smatran invalid pri službi za najzadnjega. Pač pa ima prvenstvo za redukcijo. Pravilnik za zaposlovanje ne bo na stvari nič spremenil, ker nima pogojev, da bi prisilil koga, da mora sprejeti invalida v službo. Na pol mu je pa glavo zavil sedanji finančni zakon, ki prepoveduje za eno leto vsako novo nameščanje.

Olajšav za izvrševanje obrtov pri nas ne čutimo prav nobenih. Invalid mora vsa spricevala kolekovati, upošteva pa se pri podelitvi koncesije kakor vsak drugi. Obrt dobi vsak, ki pokaže pravilna spricevala, če pa vzamemo velikoprodaje in maloprodaje duhana, so danes dostopne neomejeno vsakemu, zato pošteno invalide spodrivajo. Tudi pri vsakem drugem prostem obrtu se postopa z invalidom kakor z vsakim drugim. V tem oziru ne čutimo po invalidskem zakonu nikake protežije.

Da bi dobil invalid za obrt podporo v obliki orodja ali denarne podpore, ni govora. Pred kratkim so ponudili invalidom za orodje malenkostna posojila v tako malem obsegu, da si ne morejo nič nabaviti. Kaj koristi invalidu posojilo, ako pa ne predvidi možnosti, da ga bo vrnil.

Pa pogledimo naše invalidnine?

Dve leti nismo prišli do tega, da bi jih vsem priznali. Imamo še eno tretjino ljudi, ki jih ne dobivajo. Sodišča ne izvrše preveč in priznanj, intervencije ne zaležejo. Ko pa ima upravičenec tirjati za nazaj, ni kredita. Nobena vlada pa ne poskrbi sredstev za zaostanke.

Cenzus neposrednih davkov, ki regulira to vprašanje privija od leta do leta, da postaja dajatev slabša.

Menda nikjer drugod se ne izplačujejo odškodnine pohabljenecem po siromašnosti kot miloščine kakor pri nas.

Stvar gre tako zmešano, da pri nas niti reven rudar in niti tovarniška delavka ne smeta dobivati ubogih invalidskih prejemkov, ker nista siromašna. Človek bi pričakoval, da bi dobil vsak svojo odškodnino za izgubljeno zdravje in ude, revež pa poleg tega še doklade, ker jih je potreben. Tako imajo vsaj drugod.

Kdo pa se briga za sirote in invalidske otroke? Za nje ni zavodov, obstoječim privatnim zavodom pa se ne da sredstev, da bi jih sprejeli. Sam apel na javno dobrodelnost ne more nič pozitivnega doseči, pač pa je treba nekaj storiti.

Naše združenje se bori z različnimi gospodarskimi akcijami. Nima pa nobene poštene opore. Narodni invalidski fond ima baje zbrana precej denarja, zato bi lahko podprl naše združništvo. Svoj čas je dobivalo vsaj pomoč iz monopolskega fonda, sedaj gre vse to v Narodni fond in združenje ne dobi nič za združništvo. V splošnem čutimo, da prošnje za posamezne pomoči po invalidskem zakonu vedno bolj zastajajo.

Največje zlo za nas oddaljene od Beograda je, da se mora vsaka prošnja tam rešiti. S tem ne nastaja le preobširen delokrog, temveč dolga administrativna pot, pri kateri naše pravice zelo trpe. Vzemimo invalida, ki potrebuje nujnega sprejema v dom ali zdravstveni zavod? Predno se napravi pot poizvedovanj sem in tja in dobi rešitev, traja zelo dolgo. Pa tudi tak, ki potrebuje nujne opore v obrtu, ali učene obleke itd., ne more nikdar pričakati rešitve. Velikokrat se zgodi, da prošnja kar zastane. Poprej ko smo imeli tukaj naš invalidski odsek, je bilo čisto drugače in mnogo bolje. Zato zahtevajo upravičeno naši člani, da naj celo invalidsko vprašanje v pokrajini prevzamejo v svoje roke oblastne skupščine. To so nove institucije, ki se bodo pred vsem obširno bavile s socialno politiko. Od take decentralizacije invalidskega vprašanja pričakujemo mnogo več dobrega. Pomisliti je treba, da v državi niso po vseh pokrajinah enake razmere. Pri nas je razvita obrt in invalid rabi največje opore pri tem poslu. Določbe našega invalidskega zakona so v tem oziru za nas nezadostne.

Še veliko bi lahko v detajlu navedli, toda pokažemo že dosti s tem, kako nezadostno se izvaja invalidska zaščita.

Ali naj se mi sedaj kar vdamo v svojo usodo v zavesti, da smo dobili nov, toda slab invalidski zakon? Ali je naša dolgoletna borba propala? Nikakor ne. Mi kot stanovska organizacija moramo vedno delovati za izboljšanje in to mora biti naša prva in najglavnejša skrb. Vsak član in članica se mora zavedati, da naša organizacija ni predmet od katerega pričakuje samo podpore, ampak vsi smo poklicani k delovanju za izboljšanje položaja, za stanovsko borbo.

Če bomo imeli člane, ki se bodo tega dobro zavedali, potem bomo kaj dosegli.

Kot taka organizacija stopimo pred kongres, ki naj ne bo le manifestacija invalidskega staleža, temveč predmet, ki bo invalidski zaščiti dal drugo smer.

LISTEK.

JAK LONDON:

Biser.

(Iz knjige »Južnomorske zgodbe«. Prevel Iv. Vuk.)

(Dalje.)

Stala sta trenutek nepremično, med tem ko je plima pljuskala in se je hiša stresala. Nato sta šla ven. Vihar je prešel. Videla sta »Aorai«, kako je ležala v popolnem brezveterju miljo daleč in se kakor znorela gugala pod strašnim valovanjem, ki je prihajalo od severojuga in besno naskakovalo koralno obrežje. Eden iz mornarjev pokaže na vhod in zmajé z glavo. Raoul pogleda in vidi belo mešanico pen in valov.

»Mislim, da ostanem danes pri vas, kapitan«, reče. Nato se obrne k mornarju in mu ukaže, naj potegne čoln na pesek in si poišče z drugimi zavetje.

»Okroglo devetindvajset«, pripomni kapiten Lynch, ki je prišel ven s stolom ter še enkrat pogledal na barometer.

Vsedel se je nanj in začel gledati prizor, ki ga je igralo morje. Solnce je prodrlo skozi meglo

V spomin na tov. Pečka.

Z bridkimi notranjimi občutki smo prejeli dne 9. t. m. nenadno vest, da je umrl naš tovariš Ivan Peček. Saj je bil med invalidi splošno znan in priljubljen, ker je bil nekaj časa predsednik ljubljanske podružnice, pozneje pa član Izvršnega in Oblastnega odbora. Zadnji čas je delal tudi stalno v pisarni Oblastnega odbora ter je bil požrtvovalen in agilen za vsako našo stvar.

Kakor mnogo drugih, je tudi on prinesel kot vojni trpin s seboj kal bolezni, ki se je šele pozneje razvila. Mnogo je trpel in večkrat potarnal, kljub temu pa nikdar ni izgubljal volje do dela in borbe za našo stvar. On ni bil niti radi smrtonosne bolezni vojni invalid; imel je neko drugo poškodbo, za katero se je ravno boril proti redukciji. V takem telesnem in duševnem razpoloženju mu je končno smrt napovedala svojo redukcijo. Ko se je počutil vedno slabšega, je moral nerad zapustiti Ljubljano in oddati svoj posel drugim tovarišem poln nade, da ga bo zopet kmalu poprijel osvežen in okrepljen.

Šel je na svoj dom v Male Lašče k ljubljenski materi prepričan, da bo našel poleg nege v domačem miljeju zaželeno zdravje. Kadar je bilo kaj važnega se je zopet za par ur odtrgal od doma, bil je tudi na oblastnem občnem zboru poln volje, pa tudi še 4. t. m. se je mudil v Ljubljani. Pet dni pozneje se je ločil od nas za vedno. Tako nepričakovano, nič sluteč nas je zapustil.

Politične beležke.

Pred novo revolucijo v Albaniji. Nezadovoljna plemena hočejo strmoglaviti Ahmed beg Zogov režim. Računa se, da pride v bližnjih dnevih v severni Albaniji do zelo važnih dogodkov. Tega se očitvidno zaveda tudi albanska vlada, ki je odposlala v te kraje močne oddelke vojaštva. Glasom poročil iz Djakovice so prebivalci na potu iz Skadra v Grim delali albanskim četam razne neprilike in jim skušali preprečiti nadaljnji pohod. Čete so se morale vrniti v Skader. Severoalbanskim plemenom se je pridružilo tudi plemo Miriditov. Pobuno je povzročilo dejstvo, da je Ahmed beg Zogu, boječ se revolucije, dal internirati mnogo uglednih voditeljev nezadovoljnih plemen. Nezadovoljneži so odločeni, da napravijo Ahmed beg Zogovi samovladi enkrat za vselej konec.

Italijanska kampanja proti našim kopališčem. Kjer le more italijanski tisk širi o Jugoslaviji gorostasne vesti o razmerah v Jugoslaviji. Sedaj se je spravil na naša kopališča ter laže, kakšne šikane se gode v kopaliških hotelih od policijskih in carinskih oblasti. Nekateri listi direktno svare pred psetom jugoslovanskih kopališč, češ, da bo še tekom letošnjega poletja prišlo do vojne v Dalmaciji. Poleg tega pa priporočajo svoja kopališča. Tako podlo se obnaša fašizem proti svojem sosedu.

Ratifikacija Madžarsko - Jugoslovenske pogodbe. Zunanji odbor madžarskega parlamenta je v torek zvečer soglasno odobril trgovinsko pogodbo z Jugoslavijo.

V znamenju novih volitev. Dnevni časopisi ugibajo vsak dan, kako bo z novo vlado, ali se bo spopolnila, s katerimi strankami se spopolni in če bo ali ne bo Narodna skupščina razpuščena. Enkrat se govori, da v prihodnjem mesecu, drugikrat, da že prihodnji teden. Volitve bodo ali avgusta, ali septembra. Vlada se spopolni ali s samostojnimi demokrati ali z izvenparlamentarnimi osebnostmi. In tako se

šli smo, da ga še enkrat vidimo, da ga spremimo k večnemu počitku. Polnoštevilno smo se podali na njegov dom, da mu izkažemo svojo čast in ljubezen.

Dolga vrsta domačinov in prijateljev, ki se je pomikala od domače hiše, je pričala o njegovi priljubljenosti. Ko smo po cerkvenih obredih stopili okoli jame, so zarosila številna očesa od bridke tuge in govorniki so se oglasili drug za drugim. Tov. Štefe se mu je v našem imenu zahvalil za vse, kar je kot zvesti tovariš storil kot naša močna opora.

Težko se nam je ločiti in močno ga bomo pogrešali v nujnih momentih našega pokreta.

Saj nas ni niti v smrtni borbi pozabil. To je pričala izpoved g. kaplana Jenka ob grobu.

Pozdravite še enkrat moje tovariše invalide, obvestite jih o moji usodi. Tako je govoril še tik pred smrtjo. Saj vem, da bom šel v večnost in pripravljen sem na to.

In pevci so zopet zapeli znane melodije po onem narodnem besedilu:

»Spomladi vse se veseli,

ko vsaka ptička žvrgoli.«

Spomladi, v najlepšem mesecu maju, je bujno poganjajoča zemlja sprejela vase mlado truplo človeka, ki je bil še vesel življenja, ki bi žvrgolel kakor one ptičke, ki se bodo ustavljale na pokopališču okoli groba, ako bi mu bilo ohranjeno ljubo zdravje.

S takimi mislimi smo zapuščali novo gomilo na velikolaškem pokopališču.

ziblje ta politična situacija, kakor val na morju. Nikdo pa ne ve, kako je pravzaprav. Gotovo pa je, da situacija, kakor je sedaj, ne more dolgo trajati in da pride do volitev.

Male antanta prizna sovjetsko Rusijo. V Jachimovu se bo vršila konferenca Male antante. Naša delegacija je že odpotovala v Jachimov. Nekateri inozemski časopisi javljajo, da so med državami Male antante večja nesoglasja in da je to njen zadnji sestanek. Vendar pa se to odločno dementira od strani zunanjega ministrstva in se v komunikiju ugotavlja, da vlada v Mali antanti enodušno nazirane v vseh vprašanjih. Budapeštanski listi so pa te dni objavili senzacionalno vest, da se bo na konferenci v Jachimovu razpravljalo tudi o priznanju sovjetske Rusije. To vest je objavila tudi beogradska »Politika«, vendar je pa dostavila, da jo je treba sprejeti z največjo rezervno.

Zvezna pogodba med Čehoslovaško in Jugoslavijo. 23. oktobra poteče zvezna pogodba med tema dvema državama, zato bo zunanji minister dr. Marinković po konferenci Male antante odpotoval v Prago, kjer se bo dogovoril glede podaljšanja te pogodbe.

Seja ministrskega sveta. 11. maja t. l. zvečer se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri je med drugimi bilo tudi sklenjeno, da se razdeli 12 milijonov dinarjev za gradnjo ljudskih šol v raznih krajih države.

Jadransko vprašanje. V albanskem sporu še vedno ni nobene spremembe. V sedanjem našem sporu z Italijo gre za svobodo pomorske plovbe. Mirovne pogodbe naši državi izrecno priznavajo pravico do svobodnega izhoda na morje, Italija pa si na vse načine prizadeva, da to našo pravico skratí. Italija hoče Jadransko morje čisto zase, izpremeniti ga hoče v italijansko jezero. Zato zahteva zase tudi vzhodno obal — Dalmacijo. Tu ne prihaja v navzkrižje

in še povzročalo soparnost dneva in popolno brezvetrije je bilo.

»Ne razumem, odkod prihaja ta razburjenost morja«, je mrmral Raoul slabe volje. »Ni vetra, in vendar, pogledjte samo ta val.«

Milije daleč, s težo deseterotisoč ton, je potresal sunek vala otok Atoll, kakor kak potres. Kapiten Lynch je bil presenečen.

»Veliki Bog«, je zaklical, vstal na pol s svojega stola in nato zopet sedel.

»Ali nobenega vetra ni«, vztraja Raoul. »Razumel bi, ako bi imeli veter.«

Oba moža sta sedela molče. Pot se je javljala v mirijadnih majhnih biserjih na koži in ustvarjala mokre pege, ki so se združili v potoke in padale na tla. Hlastala sta po vzduhu in posebno stari mož se je trudil. Val je planil na obrežje, oblizal kokosova debela in segel malone do njunih nog.

»To je preko navadnega dviga morja«, je pripomnil kapiten Lynch. »In jaz živim tu že enajst mesecev. Pogleda na uro.« »Tri.«

Nek mož in žena sta prišla s pisano družbo otrok in mačk in se ustavila za hišo ter se vsedla po kratkem obotavljanju na pesek. Nekaj minut nato je prišla od druge strani še ena družina, katere moški in ženski člani so bili obloženi z razno-

vrstnim premoženjem. In kmalu je bilo več sto ljudi vsake starosti in spola zbrano okrog bivališča kapitena. Poklical je neko žensko, ki je prišla z dojenčkom na rokah in zvedel, da so njeno hišo odnesli valovi v laguno.

Tu so bili na najvišji točki dežele in vendar so že pljuskali veliki valovi na raznih krajih k njim in zopet šumeli v laguno. Dvajset milj v krogu je meril Atoll in ni bil nikjer preko petdeset sežnjev širok. Bilo je sredi potapljaške sezone in z vseh otokov, celo s Tahiti so se tukaj zbrali.

»Dvanajststo ljudi žen in otrok je tu,« je rekel kapiten Lynch. »Rad bi vedel, koliko jih bo še jutri zjutraj.«

»Zakaj ne, piše veter? Ko bi vsaj to znal.« reče Raoul.

»Brez skrbi, mladi prijatelj, brez skrbi. Nesreča pride še prekmalu.«

V tem trenutku je zadela Atoll mogočna množina vode. Voda se je penila tri palce globoko pod njunimi stoli. Zamolkel krik strahu se je izvil od številnih žen. Otroci so strmeli s sklenjenimi rokami na ogromne valove in plakali otožno. Kokoši in mačke, ki so capljali preplašeno po vodi, so si iskali, kakor na splošen ukaz, leteti in plezajoč skrivališče na strehi hiše kapitena. Nek Paumotuanec je splezal z jerbasmom polnim novorojenih psov na kokosovo palmo in ga pri-

samo z našimi interesi, marveč tudi z interesi srednjemorskih velesil.

Pred zaključkom vojaške kontrole v Bolgariji. Medzavezniška vojaška kontrolna komisija je dovršila svoje delo. Bolgarski krogi pričakujejo, da se ukine kontrola najkasneje junija t. l.

Nicaragua sklenila mir. Iz Newyorka poročajo, da se je v Nicaragui sklenil mir, in sicer na sledečem temelju: Obe stranki popolnoma odložita orožje, politični zločinci se pomiloste, zaplenjeno premoženje se vrne, liberalci vstopijo v Diazovo vlado, organizira se orožništvo pod poveljstvom ameriških častnikov, Amerika bo nadzorovala volitve leta 1928. Ameriške čete ostanejo zaenkrat v deželi. Kratko: Samostojnosti Nicaragua je konec.

Velesile na Kitajskem. Iz Newyorka se poročajo, da je ameriški senator Borak v City-klubu imel govor, v katerem je pozdravil misel, da se sklene posebna pogodba med petimi državami, ki so posebno interesirane na Kitajskem.

Diktatura v Mehiki. »Universal: objavlja izjavo predsednika Callesa, da je prevzel z današnjim dnem diktaturo.

Razpad sosveta na ljubljanskem magistratu. Trije člani gerentskega sosveta v Ljubljani, odvetnik dr. Ivan Stanovnik, prof. dr. Valentin Božič in šolski ravnatelj Janez Nep. Jeglič so naznanili vladnemu komisariju Mencingerju svojo demisijo, češ, da se njihovi predlogi pri sejah sosveta niso zadostno upoštevali.

Naše gibanje.

Ker smo vojne žrtve nismo enakopravni. Med delavstvom v tobačni tovarni je tudi nekaj invalidov in vojnih vdov. Razumljivo, saj imajo prednost za službe v državnih delavnicah. Ampak, da morajo biti zapostavljeni, zato pa ne vidimo vzroka. Vsak delavec ima povsod pravico na ono plačo, katera je določena za njegovo delo. Pri naših invalidih in vdovah pa ni tako. Tobadni delavci in delavke dobivajo splošno neke doklade za otroke, menda za vsakega po 5 Din na dan. Naše invalide in vdove pa so pred kratkim izločili od teh dobrot, ker so deležni drugih, namreč po invalidskem zakonu. Invalidski zakon daje invalidu, ali vdovi nekako povišico za vsakega otroka po 20 Din na mesec. Radi tega pa se ne more smatrati prejemalce teh dodatkov za siromašne. Ker prejemajo invalidi in vdove povišice po 20 Din na mesec, naj jim odpadejo doklade pri delavski plači po 5 Din na dan. Celo za nazaj morajo plačati kar so preveč prejeli od 1. 1920. naprej. Torej radi borih novčičev, ki jih prejemajo kot s krvjo zaslužen o datave, morajo biti ločeni od drugih delavcev, pa še kako? Po 5 Din na dan ali 20 Din na mesec to je velika razlika. Čisto po vseh naravnih zakonih mora prejemati vsak to kar zasluži. Ali ni plača z dokladami, ki je predpisana za vsakega delavca z rokami prislužena? Zakaj bi moral imeti invalid ali vdova manj plače, če pa ravno toliko dela kot vsak drugi? Invalidnina je s krvjo zaslužen plačilo, službena plača pa je z delom rok zaslužen. Če bi bilo že tako, da se dveh doklad ne sme prejemati, bi morale odpasti manjše, to je invalidske. Saj celo zakoni tako govore, da se vedno prejemajo one doklade, katere so večje. Ako pa je naše sodišče smatralo po invalidskem zakonu prizadete za siromašne kljub temu, da so delavci, čemu jim potem trgati uboge pare? Pri nas obstoji splošno nekaj sistem miloščin ne pa

odškodnin. To čutimo tudi pri naših invalidnih, ki se dele le kot miloščine po siromašnosti, ne pa kot odškodnine za izgubljene ude. V slučaju tobačnih delavcev pa se godi še bolj velika krivica, ker se jim trga z rokami prislužene prejemke. Invalidski zakon pa pravi: »Nihče ne sme biti radi invalidnosti v službi zapostavljen.«

Članske knjižice naj čimprej dvignejo v pisarni krajevnega odbora v Ljubljani sledeči člani: Müller Jožef, Jemc Josip, Bervar Ivan, Jeras Egidij, Brecljnik Ladislav, Kališnik Ivan, Hribar Anton, Pečjak Ignacij, Nučič Anton, Suhadolnik Franc, Hribar Mihael, Zavarl Valentin, Stucin Alojz, Dimnik Josip, Hribar Jernej, Hribar Janez, Marka Franc, Bučar Jože, Zevnik Janko, Špan Pavel, Slapnik Josip, Gale Jakob, Perdevšek Anton; članice: Berglez Ana, Kurant Barbara, Abe Marija, Trpin Marija, Škrjanc Ivana, Jančar Marija, Lukanc Ela, Modic Minka, Dimnik Ana, Gerbič Uršula, Kačič Ivana, Besničar Ivana, Lipovšek Ana, Mavc Marija, Jenko Marija, Mandek Marija, Novak Frančiška, Novak Marija, Ceglar Ivana, Cedilnik Marija, Križnar Josipina, Mihelič Ivana in Kovič Marija. Oni člani, kateri še niso doprinesli slik, naj se požurijo.

Mesta pisarniških uradnikov so razpisana pri okrajnih sodiščih v Slovenski Bistrici in Murski soboti. Prošnje je vlagati do 31. maja t. l. Dalje v Ribnici, za katero mesto se vloga prošnje do 1. junija t. l. in pri okrožnem sodišču v Mariboru, za katero je vlagati prošnje do 10. junija t. l. Tudi je razpisano mesto sluga pri okrajnem sodišču v Metliki, za katero je vlagati prošnje do 10. junija t. l.

Pri prošnjah za odkupnine ponovno opozarjamo, da naj ne bodo pomanjkljive. Vsak mora priložiti: 1. sodno overovljen prepis sklepa; 2. rojstne podatke (izpisek) zase in za one za katere prejemajo; 3. npravnstveno spričevalo; 4. priporočilo občine, ki naj navede vse razmere dotičnega in potrdi resničnost potrebe za kar prosi; 5. lastnoročno podpisano izjavo, da bo res porabil za kar prosi. Ta podpis mora potrditi občina. 6. Izjavo dveh invalidov, da je zanesljiv in da bo res porabil v svrhu, ki se jo navede. Tudi ta dva podpisa mora potrditi občina. 7. Davčno potrdilo. 8. Ako prosi odkup za zemljo tudi izjavo, da bo dovolil zaznambo prepovedi in odtujitve. Nekateri delajo eno ali drugo izmed prednavedenih potrdil kar zadaj na prošnji. Tudi ne pustijo potrditi podpisov pri občini, ali pa občina nič ne izjavlja drugega kakor »Potrjujem« itd. Take prošnje so nezadostne. Vsako potrdilo naj bo posebej, zase na posebni polji v smislu prednavedenih podatkov. Vsak naj pazi, da priloži vse, kar je potrebno in gori navedeno. S tem ne zadržuje poslovanja. Posamezni vprašujejo Oblastni odbor, koliko bodo dobili? O tem odloča pregledna komisija. Zdravniki izjavijo koliko časa je pričakovati, da bo lahko živel? Tak predlog stavijo komisiji za odkupnine v Beogradu, ki potem ponudi dotičnemu njegovo invalidnino (milodatke) za toliko let. Prosilec lahko odkloni. Pazite na to, da bodo prošnje v redu.

Za pokojnine prihaja vedno dosti vprašanih. Po večini pa prosilci otežkočajo delo, ker ne navajajo likvidacijskih števil. Z iskanjem teh števil se zamudi dosti časa in zavlačuje poizvedovanje. Računovodstvo izjavlja, da ima delo tekoče. Kar pride sklepov od sodišč, so v par tednih likvidirani, vsaj v istem mesecu pa gotovo. Veliko poizvedb prihaja torej čisto brez pomena, ker se dotični poprej ne prepričajo pri sodišču, ako je poslalo sklep. Tudi s

tem se povzroča veliko nepotrebnega dela. Zato naj vsak gleda na to, da že doma preskrbi potrebne informacije ter s tem precej olajša poizvedovanje.

Jesenice. V deželni bolnici v Ljubljani je 23. aprila umrl 80% vojni invalid Matevž Lederer. Kakor znano in je vsem invalidom še v spominu, je pred tremi leti na Golici umoril finančnega pripravnika Brinška. Po storjenem dejanju je pobegnil v Avstrijo, kjer so ga šele po par mesecih izsledili. Pred celovško poroto je bil potem obsojen na tri leta ječe. To dobo so z raznimi poostitvami za tretjino skrajšali, kar mu je bilo pa usodno. Pri zmanjšani hrani, samotnem zaporu itd., je nalezl jetiko in že bolnega so avstrijske oblasti oddale jugoslovenskim, kajti dasi koroški rojak, je optiral za Jugoslavijo. V Ljubljani bi bil moral pred zadnjo poroto, a vsled njegove bolezn je bila razprava proti njemu preložena. Že takrat je dnevno časopisje pisalo, da najbrže ne bo nikdar stal pred ljubljansko poroto, kar se je v resnici tudi zgodilo. Šel je pred Večnega sodnika mesto pred posvetne.

Dokler je bil uslužben v tukajšnji železotovarni, kjer je bil celo nastavljen, se je zelo zanimal za invalidsko vprašanje in pravzaprav na njegovo pobudo se je leta 1920. ustanovila jeseniška podružnica, katere prvi predsednik je bil on sam. Lahkomiselnost pa ga je zavedla na stranska pota in posledica je bila ta, da je moral umreti v najlepši moški dobi, zapustivši vdovo z dvema malima otročičema.

Kot ustanovitelja jeseniške podružnice ga ohranimo v spominu.

Naša nova igra »Družinska sreča« je hitro napredovala. S tem je dramatični odsek pokazal svoj napredek in veliko agilnost. Prvi nastop v invalidskem domu je bil zelo povoljen, gotovo pa je, da se bo igra še bolj spopolnila. Gdč. Bevdčičeva in g. Drenovec sta v svojih glavnih vlogah predmet cele komedije. Od njih temperamenta popolnoma pričakujemo, da bosta svojo živahnost pri drugih nastopih še izpopolnila in bosta dala publiku mnogo veselega razpoloženja. Temu primerno sta dobila vlogo strica v g. Tomcu, ki se ne more bolj zlagati. Gdč. Zupančičeva je pri svojem nastopu kot skrbna žena in dobra gospodinja pokazala tako v dialogu kot v mimiki svoj velik oderski talent. Pač pa želimo, da bi bil g. Golob malo bolj korajžen. Videli smo, da se bo dobro uživel, ker kaže veliko podlage za pojmovanje. Našim odborom, ki delajo prireditve bo igra zelo dobrodošla.

Naša zadružna krojačnica dela zelo povoljno po zmernih cenah. V prvi vrsti je dolžnost vsakega člana, da oddaja delo le v našo delavnico. Ne samo ljubljanski člani, tudi iz dežele naj se poslužijo naše krojačnice. Uprava bo gledala, da bo dala čim zmernejše cene. S takim podpiranjem se daje zaslužek invalidom in zadrugi. Tudi za druge vsakovrstne izvršitve, kakor uniformiranja, naj tovariši agitirajo za našo krojačnico.

Dojenjske Toplice, kakor čujemo, se bodo za invalide v letošnji sezoni v kratkem otvorile. Baje je z raznimi dotacijami po novem proračunu tudi za to že tvorjen kredit. Vloženih je bilo že precej prošenj preko udruženja.

O novih nadpregledih so pisali pred kratkim dnevni časopisi, in sicer da bodo invalidi klicani v Beograd, za kar bodo dobili brezplačno vdžnjo. Stvar se nam zdi na ta način nemogoča, sicer je pa vprašanje, če se bodo pregledi res vršili, ker je specialna komisija zadosti revidirala in se vrše pregledi pri vojnih okrugih itak stalno. Tudi ne vidimo, niti v fi-

trdil tam dvajset čevljev visoko. Mati je capljala doli tuleč in cvileč po vodi.

In še vedno je sijalo solnce z vso močjo in tišina je bila še vedno. Opazovala sta morje. Kapiten Lynch je gledal na ogromne vodene gore, ki so pljusale k njemu. Pokril je obraz z rokami, da izbrše pogled in odide nato v hišo.

»Osemindvajset, šestdeset,« je rekel mirno, ko se je vrnil.

Preko roke je nosil ovoj tanke vrvi. Razrezal jo je na kose v dolgosti dva sežnja, dal enega Raoulu, drugega si je obdržal sam in ostale porazdelil med žene z nasvetom, naj si izberejo drevo in splezajo nanj.

Začel je rahel vetrič pihljati od severozvzhoda. Pihljanje je osvežilo Raoula. Videl je, kako je »Aorai« razpela jadra in odplula v morje. Obžaloval je, da ni na brodu. Nekako se bo že prebila, ali Atoll. — Val je pljusnil in mu malone spodnesel noge. Nato se je spomnil barometra in zbežal k hiši. Našel je kapitena Lyncha, ki je imel iste misli. Vstopila sta v hišo.

»Osemindvajset,« je rekel stari morski medved. »Lep pekel bo tu — kaj je bilo?«

Zrak se je napolnil s šumenjem. Hiša je tresetala in se majala in bilo je slišati mogočno grmenje. Okna so žvenketala. Dve šipi sta se ubili. Sunek vetra je planil v sobo. Nasproti sto-

ječa vrata je zaprl tako krepko, da je ključavnica odletela. Stene sobe so se napihnile, kakor zrakoplov, ki se takoj napne. Nato je bilo slišati nove glasove, kakor puškine strele. Peneče valove je udarjalo ob hišo. Kapiten Lynch je pogledal na uro. Bilo je štiri. Oblekel je plavo sukno, vzel je barometer s stene in ga prikrepil v svoj obširen žep. Zopet je sunil val z zamolklim udarcem ob hišo. Hiša se je gugala, se obrnila v pravokotu in se razrušila. Raoul je prvi odšel ven. Vihar ga je zagrabil in ga vrtel naprej. Zapazil je, da se je veter obrnil proti vzhodu. Z veliko težavo se je vrgel na pesek. Kapiten Lynch je bil odpihnjen iz hiše kakor slama in je padel, kakor je dolg, preko Raoula. Dva mornarja sta zapustila kokosovo palmo, ki sta jo preplezala in jima priskočila na pomoč. Morala pa sta se z nepopisnim naporom upirati vetru in vsak palec plazeč se priboriti. Udje starega mornarja so bili okorni in ni mogel plezati. Mornarja sta ga vlekla s pomočjo kratkih vrvi v presledkih na drevo, dokler naposled niso dospeli do vrha, kjer sta ga privezala 50 čevljev visoko od zemlje. Raoul si je privezal svojo vrv okrog zraven stoječega drevesa in je opazoval. Veter je bil strašen. Niti v sanjah ne bi mogel misliti, da lahko piše tako silno. Val je pljusnil preko Aolla in mu segel do kolen. Solnce je izginilo in svinčena svetloba se je utr-

nila. Nekaj vodoravno gnanih deževnih kapelj ga je zadelo. Udarec kapelj je bil kakor udarec krogelj. Brizganec slanih pen mu je pljusnil v obraz. Bil je kakor udarec človeške roke. Njegov obraz je gorel in nehote so mu stopile solze na oči. Več sto domačinov je splezalo na drevesa. Malone smešen je bil pogled na vršiče s človeškim sadjem. Nato je objel, kot rojen Tahitianec drevo, stisnil s podplati nog proti drevesu in jel plezati. Med vršičem je našel dve ženi, dva otroka in moža. Majhen otrok je držal v naročju mačko.

S svojega mesta je pomigal kapitenu Lynchu in neustrašen patrijarh je pomigal nazaj. Raoul je bil preplašen. Nebo je prišlo čisto k njegovim glavam. Ni bilo več svinčeno, nego črno. Mnogo ljudi je bilo še doli. Stali so v gručinah okrog drevesnih debel in se jih krepko držali. Več gručin je molilo in sredi ene je pridigoval neki mormonski misijonar. Poseben glas je priletel Raoulu na uho. Ritmičen, slab kakor glas cvrčka v daljavi. Pa samo trenutek in ta trenutek je vzbudil v njem negotove misli na godbo nebeških vojskinih trum. Ogledal se je in videl ob vznožju drugega drevesa velik kup ljudi, ki se, držeč drug drugega, držijo za vrv. Videl je gibanje njihovih ustnic. Noben glas ni prihajal k njemu, ali vedel je, da pojo psalme.

(Dalje prihodnjic.)

